

ความนำ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา โดยได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของ บุคคลนั้นและได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการ เรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท และบุคคล

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๒ เพื่อให้เป็นศูนย์ ปฏิบัติ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทางการศึกษาและเตรียมความพร้อม ให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน ตลอดทั้ง ปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำข้อมูล สารสนเทศ ศึกษาวิจัย วิจัยวิจัยความพิการ และให้บริการวิชาการด้าน การศึกษาพิเศษ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก แก่โรงเรียนศึกษาพิเศษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา พิเศษในจังหวัดบุรีรัมย์ มีทั้งหมด ๒๓ อำเภอ ตามนโยบายการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของรัฐบาล ร่วมกับ กระทรวงศึกษาธิการที่จะจัดการศึกษาให้เกิดความเสมอภาคทั้งเชิงโอกาส และเชิงคุณภาพ เพื่อรองรับ พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.๒๕๓๔ และได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม/ ประสานเครือข่าย/ งานเรียนร่วม รวมทั้งฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้พิการประเภทต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน เพื่อพัฒนา ศักยภาพผู้พิการให้สามารถช่วยเหลือตนเองและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการทางการศึกษาและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน ดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับการดูแลจากนักวิชาชีพหลายสาขา เช่น ครูการศึกษาพิเศษ ครูจิตวิทยาแนะนำ นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด เพื่อแก้ไขหรือลดปัญหาความบกพร่องที่เป็นข้อจำกัดในการเรียนรู้และการ ดำรงชีวิต ทั้งในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์และสังคม ด้านการช่วยเหลือตนเอง

กิจกรรมบำบัดเป็นวิชาชีพทางการแพทย์แขนงหนึ่ง ที่มีบทบาทในการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กในด้านต่าง ๆ จากพระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขากิจกรรมบำบัดเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้คำนียามของ วิชาชีพกิจกรรมบำบัดไว้ คือ กิจกรรมบำบัด (Occupational Therapy) หมายความว่า การกระทำเกี่ยวกับ ความสามารถของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้ และการพัฒนาเกี่ยวกับเด็กโดย กระบวนการตรวจ ประเมิน ป้องกัน ส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เพื่อให้บุคคล ดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพ โดยการนำกิจกรรม วิธีการและอุปกรณ์ที่เหมาะสมมาเป็นวิธีการในการบำบัด วิชาชีพ กิจกรรมบำบัดเป็นบริการหนึ่งที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิของคนพิการในการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อลดข้อจำกัดทางการเรียนและเพิ่มคุณภาพ ชีวิต ให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้และเป็นภาระแก่สังคมน้อยที่สุด

ปรัชญาการให้บริการกิจกรรมบำบัดในเด็ก

รูปแบบการให้บริการทางกิจกรรมบำบัดในเด็กจะมุ่งศึกษาปัญหาสภาพร่างกาย สุขภาพผลของการดำเนินชีวิต ซึ่งจัดกลุ่มให้บริการได้ ดังนี้

๑. การให้ความสำคัญเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัย (Life saving)
๒. การดำรงชีวิตและป้องกันความพิการซ้ำซ้อนที่จะเกิดขึ้น (Life sustaining)
๓. การส่งเสริมชีวิตที่ดี (Life enhancing) เป็นการกระตุ้นให้เด็กที่มีพัฒนาการดี มีมนุษยสัมพันธ์ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม สังคมที่เป็นวัตถุและสิ่งมีชีวิต การกระตุ้นให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี หรือจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า นักกิจกรรมบำบัดเป็นบุคคลที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ป้องกันความพิการซ้ำซ้อนที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก มุ่งหวังให้เด็กปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดี สามารถแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการ แต่ละประเภท อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามศักยภาพ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาดตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคน
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย มีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้รับเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับสภาพความพิการ และมีการพักผ่อนเพียงพอ
๔. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

หลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมบำบัด
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์

หลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมบำบัด ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์

กิจกรรมบำบัดเป็นวิชาชีพทางการแพทย์แขนงหนึ่ง ที่มีบทบาทในการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กในด้านต่าง ๆ จากพระราชกฤษฎีกากำหนดให้สาขากิจกรรมบำบัดเป็นสาขาการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้คำนิยามของวิชาชีพกิจกรรมบำบัดไว้ คือ “กิจกรรมบำบัด (Occupational Therapy) หมายความว่า การกระทำเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้ และการพัฒนาเกี่ยวกับเด็กโดยกระบวนการตรวจ ประเมิน ป้องกัน ส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เพื่อให้บุคคลดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพ โดยการนำกิจกรรม วิธีการและอุปกรณ์ที่เหมาะสมมาเป็นวิธีการในการบำบัด” วิชาชีพกิจกรรมบำบัดเป็นบริการหนึ่งที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิของคณาธิการในการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๐ เพื่อลดข้อจำกัดทางการเรียนและเพิ่มคุณภาพชีวิต ให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้และเป็นภาระแก่สังคมน้อยที่สุด วิชากิจกรรมบำบัด เป็นหนึ่งในวิชาเสริมหลักสูตร อยู่ภายใต้กลุ่มงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ซึ่งให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมแก่คณาธิการทางการศึกษาทั้ง ๙ ประเภทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีการรับรู้ความรู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้อย่างเหมาะสม
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีการประสานงานของกล้ามเนื้อมัดเล็กและความคล่องแคล่วในการใช้มือ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายตามหลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชากิจกรรมบำบัด คือ การให้บริการแก่คณาธิการทางการศึกษา ๙ ประเภท อายุแรกเกิด ถึง ๑๘ ปี ที่มีความบกพร่องทางการรับรู้ความรู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสร่วมด้วย ได้แก่

๑. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้

๑.๑ คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียงหากตรวจวัดความชัดของสายตาง่ายดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๖๐ (๖/๖๐) หรือ ๒๐ ส่วน ๒๐๐ (๒๐/๒๐๐) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง

๑.๒ คนเห็นเลือนราง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาง่ายดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ ๖ ส่วน ๑๘ (๖/๑๘) หรือ ๒๐ ส่วน ๗๐ (๒๐/๗๐)

๒. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้แก่ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๒.๑ คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทาง การได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน ๙๐ เดซิเบลขึ้นไป

๒.๒ คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า ๙๐ เดซิเบล ลงมาถึง ๒๖ เดซิเบล

๓. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้แก่ บุคคลที่มีความจำกัดอย่างชัดเจนในการปฏิบัติตนในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย ๒ ทักษะจาก ๑๐ ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันการทำงาน การใช้เวลารว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ ๑๘ ปี

๔. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพซึ่งแบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๔.๑ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่ บุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์หรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว ความบกพร่องดังกล่าว อาจเกิดจากโรคทางระบบประสาท โรคของระบบกล้ามเนื้อและกระดูก การไม่สมบูรณ์ประกอบมาแต่กำเนิด อุบัติเหตุและโรคติดต่อ

๔.๒ บุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ ได้แก่ บุคคลที่มีความเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

๕. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

๖. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูดเช่นเสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่องในความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา

๗. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ ได้แก่บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความบกพร่อง หรือความผิดปกติทางจิตใจหรือสมองในส่วนของ การรับรู้ อารมณ์หรือความคิด เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

๘. บุคคลออทิสติก ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยความผิดปกตินั้นค้นพบได้ก่อนอายุ ๓๐ เดือน

๙. บุคคลพิการซ้อน ได้แก่ บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางกิจกรรมบำบัด

หลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชากิจกรรมบำบัด ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดหลักการพื้นฐานทางกิจกรรมบำบัดที่มีความจำเป็นสำหรับคนพิการทางการศึกษา ๙ ประเภทที่มีความบกพร่องทางในการรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสหรือการประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กและความคล่องแคล่วในการใช้มือร่วมด้วย จำนวน ๒ มาตรฐาน ประกอบด้วย

๑. การรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัส ประกอบด้วย ๑ มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ๑ รับความรู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้อย่างเหมาะสม

๒. การประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กและความคล่องแคล่วในการใช้มือ ประกอบด้วย ๕ มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ๒ ทักษะการใช้สายตา

มาตรฐานที่ ๓ ทักษะการใช้แขนและมือ

มาตรฐานที่ ๔ ทักษะการกำและการปล่อยวัตถุ

มาตรฐานที่ ๕ ทักษะการทำงานของมือ

มาตรฐานที่ ๖ การประสานกันของการมองเห็นและการเคลื่อนไหว

การจัดเวลาเรียน

จัดการศึกษา ๑ ปีการศึกษาโดยประมาณ โดยมีเวลาเรียน ๑-๒ วันต่อสัปดาห์ วันละไม่น้อยกว่า ๖๐ นาที และขึ้นอยู่กับความพร้อม พัฒนาการและศักยภาพของเด็กพิการ ตามประเภทและสภาพความพิการของแต่ละบุคคล

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกำหนดหลักการพื้นฐานทางกิจกรรมบำบัดที่มีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนในการรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสหรือการประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กและความคล่องแคล่วในการใช้มือ โดยนำมาจัดเป็นกิจกรรมบูรณาการร่วมกับหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลความรู้ที่เพียงพอ นำไปสู่การตอบสนองการรับรู้ที่ที่เหมาะสม มีและมีการพัฒนาให้ดีขึ้น สภาพที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถที่คาดหวังให้เกิดกับผู้เรียน ในวิชากิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมบำบัด เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ นำไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และนำไปประเมินพัฒนาการความก้าวหน้า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ รับความรู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสได้อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์
๑. รับความรู้สึกและตอบสนองต่อการทรงตัวได้เหมาะสม	มีการรับความรู้สึกและตอบสนองต่อการทรงตัวได้เหมาะสม
๒. รับความรู้สึกและตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้เหมาะสม	มีการรับความรู้สึกและตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้เหมาะสม
๓. รับความรู้สึกและตอบสนองต่อกายสัมผัสได้เหมาะสม	มีการรับความรู้สึกและตอบสนองต่อกายสัมผัสได้เหมาะสม
๔. รับความรู้สึกและตอบสนองต่อการเห็นได้เหมาะสม	มีการรับรู้และตอบสนองต่อการเห็นได้อย่างเหมาะสม
๕. รับความรู้สึกและตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินได้เหมาะสม	มีการรับรู้และตอบสนองต่อเสียงได้อย่างเหมาะสม
๖. รับความรู้สึกและตอบสนองต่อการดมกลิ่นได้เหมาะสม	มีการรับรู้และตอบสนองต่อการดมกลิ่นได้อย่างเหมาะสม
๗. รับความรู้สึกและตอบสนองต่อการลิ้มรสได้เหมาะสม	มีการรับรู้และตอบสนองต่อการลิ้มรสได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ ๒ ทักษะการใช้สายตา (Eye Following)

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๑ เดือน	๑) มองตามวัตถุเข้าสู่แนวกลางของลำตัว ๒) จ้องมองวัตถุที่ผ่านเข้ามาในแนวกลางลำตัว ห่างใบหน้า - ๙ นิ้ว
๒ เดือน	๑) จ้องมองวัตถุได้นานขึ้น ๒) มองตามวัตถุ ๑๘๐ องศาในท่านอนหงาย
๓ เดือน	๑) มองวัตถุที่อยู่ในมือ ๒) มองวัตถุ ๒ ขิ้นสลับกัน
๔ เดือน	๑) ลูกตาดำเคลื่อนเข้าหากัน (Ocular Convergence) เมื่อมองวัตถุใกล้ ๒) มองควัวัตถุที่ถืออยู่ในมือสลับกับการมองคู่มือ
๕ เดือน	มองตามวัตถุที่ตกชั่วคราว
๖ เดือน	๑) เริ่มมีการทำงานประสานกันระหว่างตาและมือ (Eye-hand Coordination) ๒) มองวัตถุนานขึ้น
๗ เดือน	มองหาวัตถุได้ดี ศีรษะอยู่กับที่

มาตรฐานที่ ๓ ทักษะการใช้แขนและมือ (Reach Out)

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๑ เดือน	๑) มือกำ อยู่ในท่าคว่ำมือ ๒) นำมือไปที่ปากบางครั้ง
๒ เดือน	๑) นำมือเข้ามาสู่แนวกลางของลำตัว ๒) มือที่กำคลายออกเมื่อเห็นวัตถุ
๓ เดือน	๑) กำมือหลวมๆ ๒) ทำนอนหงาย มีการเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้ง ๒ ข้าง สมมาตรกัน
๔ เดือน	๑) มีการเคลื่อนไหวของทั้ง ๒ แขน ๒) มีการเคลื่อนไหวของร่างกายละแขนเมื่อเห็นวัตถุ
๕ เดือน	๑) เอื้อมและกำวัตถุโดยใช้ทั้ง ๒ มือ ๒) เอาหัวแม่มือไปที่ปาก (Thumb to mouth)
๖ เดือน	๑) เริ่มมีการเอื้อมมือไปยังวัตถุอย่างมีเป้าหมาย ๒) ทำนอนหงาย เริ่มมีการหงายมือ (Forearm Supination)
๗ เดือน	๑) นำด้านหน้า (Pad) นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้มาทำงานร่วมกันในการหยิบจับวัตถุ (Thumb Opposition)
๘ เดือน	การเคลื่อนไหวแขน ยังคงเป็นการใช้ทั้งแขนเคลื่อนไหว
๙ เดือน	๑) มีการเอื้อมมือและกำวัตถุบ่อยขึ้น ๒) แขนและมืออยู่ในท่าหันฝ่ามือเข้าหาลำตัวและในท่าคว่ำมือ (Mid-position และ Pronation)

มาตรฐานที่ ๔ ทักษะการกำและการปล่อยวัตถุ (Grasp and Release)

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๑ เดือน	การกำมือที่เกิดจากปฏิกิริยาสะท้อนกลับ Grasp Reflex ไม่สามารถคลายมือเพื่อปล่อยวัตถุ (Release)
๒ เดือน	การกำมือที่เกิดจากปฏิกิริยาสะท้อนกลับ Grasp Reflex ไม่สามารถปล่อยวัตถุที่กำอย่างตั้งใจ (No Voluntary Release)
๓ เดือน	การกำมือที่เกิดจากปฏิกิริยาสะท้อนกลับ Grasp Reflex เริ่มลดลงหรือหายไป กำวัตถุได้ชั่วคราว
๔ เดือน	๑) เล่นนิ้วมือของตนเอง ๒) เริ่มมีการกำที่เริ่มจากการงอของนิ้วทางด้านนิ้วก้อย (Ulnar Palmar Grasp)

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
	๓) ไชวคว้าวัดถู แต่พลาดเป้า ๔) ในท่านอนหงาย นำวัตถุมาที่ปาก
๕ เดือน	๑) กำบล็อกไม้ไว้ในมือโดยใช้มือข้างเดียว มองบล็อกไม้อีกก่อน ๒) มีรูปแบบการกำที่เริ่มทางต้นนิ้วก้อย ใช้นิ้วก้อย นิ้วนาง นิ้วกลาง กำเข้าหาฝ่ามือ (Ulnar Palmar Grasp)
๖ เดือน	๑) รูปแบบการกำที่เริ่มมีการใช้นิ้วหัวแม่มือ (Radial Palmar Grasp) และกระดกข้อมือลง (Flexed Wrist) ๒) ใช้นิ้วมือซ้ายของขึ้นเล็ก ๓) กำของไว้ในมือทั้งสอง ๔) เอื้อมมือคว่ำก่อนไม้ที่อยู่ห่างออกไปมาก
๗ เดือน	๑) ท่านอนหงาย การกำเริ่มมีการนำหัวแม่มือมาชิดด้านข้างนิ้วชี้ เพื่อหีบของ (Thumb Adduction) ๒) ใช้นิ้วชี้ เข่าและอุ้งมือของ ๓) มีการสับเปลี่ยนวัตถุระหว่างมือทั้งสองข้าง รูปแบบการกำวัตถุที่ใช้นิ้วหัวแม่มือหันหานิ้วชี้และนิ้วอื่นๆ (Radial Palmar Grasp) และกระดกข้อมือขึ้น (Extended Wrist)
๘ เดือน	๑) มีรูปแบบการหีบจับวัตถุที่ใช้นิ้วหัวแม่มือ ด้านข้างของโคนนิ้วชี้ (Inferior Pincer) ๒) ปล่อยวัตถุสิ่งของตกอย่างไม่ตั้งใจ
๙ เดือน	๑) ใช้นิ้วชี้แยกรู ในทำนิ้วเหยียด ๒) มีรูปแบบการกำแบบ Neat Pincer Grasp (ใช้นิ้วหัวแม่มือและ นิ้วชี้) ๓) เริ่มปล่อยวัตถุสิ่งของอย่างตั้งใจได้เอง (Voluntary Release)
๑๐ เดือน	๑) ใช้นิ้วแยกรู ๒) ปล่อยวัตถุสิ่งของอย่างตั้งใจ ๓) ถือสีเทียนด้วยการกำสีด้วยมือทั้งมือ (Crude Palmar Grasp)
๑๒ เดือน	๑) คุณภาพของการกำทำได้ขึ้น ราบเรียบและคล่องขึ้น ๒) ปล่อยวัตถุลงในภาชนะเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ นิ้วได้ดี ๓) ถอดหมุดขนาด ¼ นิ้วจากกระดานเสียบหมุดได้ ๔) เทและใส่วัตถุลงในขวดปากแคบเองได้
๑๒-๑๕ เดือน	การปล่อยวัตถุลงในภาชนะขนาดเล็กทำได้ดี มีการใช้การกระดกข้อมือลง

มาตรฐานที่ ๕ ทักษะการทำงานของมือ (Functional Fine Motor Skill)

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๒ ½ - ๓ ปี	๑) ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ ๒) ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปงู ๓) ใช้กรรไกรตัดกระดาษ
๓ - ๓ ½ ปี	๑) ต่อตัวต่อที่มีจำนวน ๒ - ๔ ชิ้น ๒) สร้างตึกด้วยแท่งไม้ลูกบาศก์ ๙ ก้อนหรือมากกว่า
๓ ½ - ๔ ปี	เสียบหมุดขนาดเล็กลงบนแผ่นกระดาษสำหรับเสียบหมุด
๔ - ๕ ปี	ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามเส้นตรงและเส้นโค้งที่กำหนด
๔ ½ - ๕ ปี	๑) พับครึ่งแผ่นกระดาษ ให้ขอบสองด้านมาชนกันได้ ๒) สอดลูกกุญแจลงในรูกุญแจและไขกุญแจ
๕ ปี	ใช้กรรไกรตัดตามรูปทรงสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม วงกลมได้
๕ ½ - ๖ ปี	๑) ใช้กรรไกรตัดตามรูปที่มีส่วนโค้งเว้ามากๆ ได้ ๒) เขียนลอกตัวหนังสือและตัวเลขจากตัวอย่างที่ให้ดูได้
๖ ปี	ต่อตัวต่อที่มีจำนวนมากกว่า ๔-๘ ชิ้นได้

มาตรฐานที่ ๖ การประสานกันของการมองเห็นและการเคลื่อนไหว (Visual-Motor Integration)

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๑-๒ ปี	๑) เลียนแบบการขีดเขียนอย่างไม่มีจุดมุ่งหมาย (imitates scribble) ๒) ต่อบล็อกไม้ชิ้นได้สองก้อน ๓) ใช้ช้อนและแก้วน้ำได้ดี
๒ ปี	๑) ต่อบล็อกไม้ชิ้นสูงได้ ๖-๗ ก้อน ๒) เทน้ำจากแก้วหนึ่งไปอีกแก้วหนึ่งได้ ๓) โยนบอลได้ ๔) ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ได้ ๕) เลียนแบบการเขียนเส้นตรงในแนวตั้ง ๖) เลียนแบบการเขียนเส้นตรงในแนวนอน วงกลม ๗) ลอกรูปเส้นตรงแนวตั้ง
๓ ปี	ต่อบล็อกไม้ชิ้นสูงได้ ๙- ๑๐ ก้อน ลอกรูปเส้นตรงในแนวนอน วงกลม รับลูกบอลขนาดใหญ่ได้ในท่าแขนเหยียด เลียนแบบการเขียนกากบาท

อายุ	สภาพที่พึงประสงค์
๔ ปี	๑) ลูกตาสามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนไหวได้ทั้งในแนวนอน แนวตั้ง แนวทแยงมุม และมองรอบทิศเป็นมุม ๓๖๐ องศา ๒) ลอกรูปเครื่องหมายบวก ๓) เลียนแบบการเขียนรูปลี่เหลี่ยม ๔) พยายามใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นเส้นตรง ๕) โยนบอลให้กระดอนจากพื้นได้ แต่ยังไม่แม่นยำ
๕ ปี	๑) โยนลูกบอลได้ไกล ๑๐ ฟุต ๒) รับลูกบอลขนาดใหญ่ที่กระดอนจากพื้นได้ดี
๖ ปี	๑) ลอกรูปสามเหลี่ยม รูปดอกจันได้ ๒) ผูกเชือกกรองเท้าได้
๗ - ๙ ปี	๑) ลอกรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนในแนวนอน และแนวตั้งได้ ๒) ร้อยลูกปัด ๘ เม็ดภายใน ๒๐ วินาที
๑๐ - ๑๒ปี	๑) วาดรูปทรงเรขาคณิต ๓ มิติ เช่น กล้อง ทรงกระบอก ๒) คาดคะเนการเคลื่อนไหวล่วงหน้าได้ เช่น เคลื่อนตัวไปรอรับลูกบอล

การจัดประสบการณ์/เทคนิค

การวางแผนการให้บริการงานกิจกรรมบำบัด จะดำเนินการให้สอดคล้องกับการวางแผนการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Plan: IEP) โดยมีการประชุมทางกิจกรรมบำบัดเริ่มจากห้องแรกรับ เพื่อรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จากนั้นร่วมประชุมวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลร่วมกับผู้ปกครอง ครูประจำชั้นและนักสหวิชาชีพอื่น และให้บริการวิชาการกิจกรรมบำบัดในรูปแบบการหมุนเวียนมารับบริการเป็นห้องเรียนโดยมีผู้ปกครองและครูประจำชั้นเข้าร่วมทุกครั้ง เทคนิคที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เทคนิคการบูรณาการประสาทความรู้สึก (Sensory integration approach) เป็นการบูรณาการประสาทสัมผัสด้านต่างๆ ได้แก่ การรับสัมผัสทางกาย (Tactile) การรับสัมผัสการทรงตัว (Vestibular) และการรับสัมผัสผ่านกล้ามเนื้อ เอ็น ข้อต่อ (Proprioceptive) เพื่อเป็นการประสานการรับความรู้สึก ส่งเสริมการเคลื่อนไหวและสหสัมพันธ์ ให้ระดับการรับรู้สีกของนักเรียนอยู่ในระดับพร้อมที่จะเรียนรู้ ร่วมกับเทคนิคการสอนแบบมีโครงสร้าง (Structured teaching) ที่มีลำดับโครงสร้างการจัดชั้นเรียน แบ่งออกเป็น ๓ โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างทางกายภาพ (สถานที่ สิ่งของ) Physical structure โครงสร้างของเวลา Time structure และโครงสร้างของกิจกรรมการเรียนการสอน Activities structure รวมถึงการใช้รูปภาพในการสื่อสาร เช่น รูปกิจกรรม รูปบอกลำดับขั้นตอนในการทำกิจกรรม เป็นต้น

รูปแบบการให้บริการกิจกรรมบำบัด

๑. การให้บริการรายบุคคล โดยเน้นการแก้ไข บำบัดทางการแพทย์ ด้านกิจกรรมบำบัดแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ การให้บริการประเมินและให้บริการกิจกรรมบำบัดเป็นรายบุคคล
๒. การให้บริการเป็นกลุ่มแยกตามชั้นเรียน เป็นการให้บริการในส่วนของกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มเน้นการส่งเสริมสมรรถภาพ การปรับตัว และทักษะพื้นฐานตามความต้องการจำเป็นในแต่ละกลุ่ม เช่น ให้บริการห้องบูรณาการประสาทสัมผัส ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ส่งเสริมประสาทสัมผัสการทรงตัว
๓. การให้คำปรึกษา รายงานผลพัฒนาการ การส่งต่อ ตามความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยนักกิจกรรมบำบัด รายงานผลพัฒนาการเป็นลายลักษณ์อักษร หรือให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในรายการณ์ รวมถึงการให้คำแนะนำส่งต่อนักเรียนแก่บริการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น กายภาพบำบัด ฝึกพูดหรือแก้ไขการพูด

เทคนิคที่ใช้ในการให้บริการ

๑. เทคนิคการบูรณาการประสาทความรู้สึก (Sensory integration approach)
๒. เทคนิคพัฒนาการทางระบบประสาท (Neurodevelopment approach)
๓. เทคนิคชีวกลไก (Biomechanical approach)
๔. เทคนิคการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)
๕. กลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเห็น (Visual Strategies)

แนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมบำบัด

๑. การรับรู้ความรู้สึกและตอบสนองต่อสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัส

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
๑. มีการรับรู้ความรู้สึกและตอบสนองต่อการทรงตัวได้เหมาะสม	๑.๑ การเล่นเครื่องเล่นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของศีรษะ การปีนป่าย ห้อย โหน ๑.๒ การเล่นเครื่องเล่นที่มีการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน ๑.๓ การนั่งเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์ที่มีการเคลื่อนไหว ๑.๔ การยืนทรงตัวบนอุปกรณ์หรือการทรงตัวในรูปแบบต่างๆ ๑.๕ การเดินทรงตัวบนสะพานแคบ ๑.๖ การหมุนศีรษะและการเคลื่อนไหวไปในระนาบที่แตกต่างกัน ๑.๗ การเคลื่อนไหวแบบราบเรียบและทิศทางต่างๆ
๒. มีการรับรู้ความรู้สึกและตอบสนองต่อการเคลื่อนไหวเอ็นและข้อต่อได้เหมาะสม	๒.๑ การกระโดดในรูปแบบต่างๆ ๒.๒ การเล่นเครื่องเล่นที่มีการโหนหรือปีนป่าย ๒.๓ การหิ้ว ลาก ผลัก ดึง ยก สิ่งของหรือวัตถุที่มีน้ำหนัก

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
	๒.๔ การออกกำลังกายในท่าต่างๆ ๒.๕ การคลานบนสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ๒.๖ การทำท่าประกอบเพลงที่มีจังหวะช้าหรือเร็ว ๒.๗ การเคี้ยวอาหารหรือวัตถุที่มีความเหนียว ๒.๘ การลงน้ำหนักที่ข้อต่อ
๓. มีการรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อกายสัมผัสได้เหมาะสม	๓.๑ การเพิ่มแรงกดลงบริเวณผิวหนัง ร่างกาย ๓.๒ การกอดรัดหรือใส่อุปกรณ์ที่มีการลงน้ำหนักบนร่างกายของเด็ก ๓.๓ การทำกิจกรรมศิลปะที่ใช้วัสดุที่มีพื้นผิวหรือลักษณะที่แตกต่างกัน ๓.๔ การเล่นอิสระบนพื้นผิวหรือลักษณะที่แตกต่างกัน ๓.๕ การนวดสัมผัสแบบต่างๆ ๓.๖ การสัมผัสสิ่งต่างๆที่มีคุณภูมิและลักษณะที่แตกต่างกัน
๔. มีการรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อการเห็นได้เหมาะสม	๔.๑ การลดแสงสว่างป้องกันการหันเหความสนใจ ๔.๒ การทำกิจกรรมที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแสงสว่างหรือแสงสีแตกต่างกัน ๔.๓ การเล่นเกมที่ต้องใช้สายตา ๔.๔ การเล่นเกมที่มีแสงและสีสดใส ๔.๖ การทำกิจกรรมที่ใช้วัสดุที่มีแสงสว่าง หรือแสงสีที่กระตุ้นความสนใจ
๕. มีการรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินได้เหมาะสม	๕.๑ การฟังเสียงที่มีระดับความดังที่แตกต่างกัน ๕.๒ การเล่นเกมดนตรี ๕.๓ การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง ๕.๔ การร้องเพลง ๕.๕ การเล่นเกมที่มีเสียง ๕.๖ การทัศนศึกษาสถานที่มีเสียงต่างๆ
๖. มีการรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อการดมกลิ่นได้เหมาะสม	๖.๑ การดมกลิ่นสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ๖.๒ การไปทัศนศึกษา สถานที่มีกลิ่นต่างๆ ๖.๓ การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่มีกลิ่นต่างๆ
๗. มีการรับรู้รู้สึกและตอบสนองต่อการลิ้มรสได้เหมาะสม	๗.๑ การชิมอาหารที่มีรสชาติต่างๆ ๗.๒ การชิมอาหารที่มีอุณหภูมิต่างๆ ๗.๓ การชิมอาหารที่มีลักษณะต่างๆ ๗.๔ การประกอบอาหารง่ายๆ

๒. ทักษะการใช้สายตา (Eye Following)

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
๑. การจ้องมองวัตถุ	การนำของเล่นมีสีสั่นหรือมีเสียงกระตุ้นให้มอง โดยให้อยู่ในระดับสายตา อยู่ตรงหน้า
๒. การมองตามวัตถุ	การนำของเล่นมีสีสั่นหรือมีเสียงกระตุ้นให้มองตาม โดยเคลื่อนวัตถุไปทางด้านข้างซ้าย-ขวาหรือขึ้น-ลง
๓. การทำงานประสานกันระหว่างตาและมือ	จัดกิจกรรมที่ใช้การทำงานประสานกันระหว่างตาและมือ พร้อมทั้งกระตุ้นให้มองตามขณะทำกิจกรรม

๓. ทักษะการใช้แขนและมือ (Reach Out)

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
๑. การเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้ง ๒ ข้าง	กระตุ้นให้ใช้มือคว่ำ เอื้อมมือมาตรงกลางลำตัว เอื้อมมือไปด้านข้าง
๒. การเอื้อมและกำวัตถุ	กระตุ้นให้เอื้อมมือออกมาด้านหน้า ด้านข้าง เพื่อกำหรือจับวัตถุ
๓. การหยิบจับวัตถุ	จัดกิจกรรมที่ใช้มือหยิบจับวัตถุในรูปทรงต่างๆ เช่น ทรงกระบอก ทรงกลม หรือการจับที่มีมืออยู่ในท่าต่างๆ เช่น การกำทั้งมือ การใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วอื่น

๔. ทักษะการกำและการปล่อยวัตถุ (Grasp and Release)

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
๑. การกำวัตถุ	จัดกิจกรรมที่ใช้การกำวัตถุไว้ในมือ วัตถุที่มีรูปทรงต่างๆ เช่น ทรงกระบอก ทรงกลม บล็อกไม้
๒. การปล่อยวัตถุ	ปล่อยวัตถุใส่ลงในภาชนะหรือตะกร้า โดยวางไว้ในตำแหน่งด้านหน้า ด้านข้าง ให้ห่างจากลำตัว

๕. ทักษะการทำงานของมือ (Functional Fine Motor Skill)

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
๑. การร้อยลูกปัดขนาดใหญ่	ร้อยลูกปัดขนาดต่างๆ รูขนาดใหญ่ เล็ก
๒. ปั้นดินน้ำมัน	ทุบดินน้ำมัน ปั้นเป็นเส้นยาว ปั้นเป็นก้อนกลม ทำเป็นก้อนแบน
๓. ใช้กรรไกรตัดกระดาษ	ง้างปิด - เปิดกรรไกร ตัดกระดาษให้ขาดออกจากกัน ตัดกระดาษตามเส้นตรง ตัดตามเส้นวงกลมได้ ○

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
	ตัดตามเส้นสีเหลี่ยมได้ ☐
๔. การต่อตัวต่อ	การต่อตัวต่อที่มีจำนวน ๒ - ๔ ชิ้น ต่อตัวต่อที่มีจำนวนมากกว่า ๔-๘ ชิ้น
๕. การพับกระดาษ	พับครึ่งแผ่นกระดาษ พับกระดาษในแนวทแยงมุม
๖. การจับดินสอ	การจับโดยการกำทั้งมือ การจับโดยการใช้นิ้ว ๓ นิ้ว (นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง)

๖. การประสานกันของการมองเห็นและการเคลื่อนไหว (Visual-Motor Integration)

สภาพที่พึงประสงค์	แนวทางการจัดกิจกรรม
๑. การเขียน	การขีดเขียนแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย คัดลอกเขียนเส้นตรงแนวตั้งและแนวนอนตามตัวอย่าง เขียนเส้นตรงแนวตั้งและแนวนอน และสามารถคัดลอก เขียนวงกลมตามตัวอย่าง เขียนเครื่องหมายบวก เส้นทแยง มุมซ้าย-ขวา เครื่องหมายกากบาท เขียนชื่อและสามเหลี่ยม
๒. การต่อบล็อกไม้	สร้างตึกสูงโดยใช้บล็อกไม้ ๖ ก้อน ๘ ก้อน ๑๐ ก้อน การต่อตามตัวอย่าง สร้างสะพาน สร้างกำแพง สร้างบันได
๓. การใช้ช้อนและแก้วน้ำ	ใช้ช้อนตักอาหารเข้าปาก ใช้ช้อนและส้อม เทน้ำใส่แก้วน้ำ ยกแก้วน้ำดื่ม
๔. การโยนลูกบอล	การโยนลูกบอลระดับอก ระดับเหนือศีรษะ
๕. การรับลูกบอล	การรับโดยใช้ตัวรับ รับโดยใช้มือทั้งสองข้าง
๖. การวาดรูปทรง	การวาดเส้นตรง การวาดรูปวงกลม วาดรูปสี่เหลี่ยม วาดรูปสามเหลี่ยม

การจัดสภาพแวดล้อม

ห้องกิจกรรมบำบัดมีพื้นที่กว้างขวาง บุห้องด้วยเบาะนุ่มที่มีความหนาทำให้ลดการเกิดอุบัติเหตุขณะทำกิจกรรมภายในห้อง มีการปูหญ้าเทียมกระตุ้นการสัมผัสผิวกายสัมผัส มีชิงช้ากระตุ้นการสัมผัสการทรงตัว มีสีสันดึงดูดความสนใจและสามารถทำเป็นห้องกระตุ้นแสง สี เสียง (Snoezelen) ส่งเสริมการสัมผัสทางการเห็นและการได้ยิน มีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีมุมต่างๆ อย่างชัดเจน มีตารางบอกเวลาเรียน สื่อการเรียนรู้ที่ใช้สอดคล้องกับแผนการจัดกิจกรรม มีการใช้รูปภาพบอกลำดับขั้นตอนการทำกิจกรรมและระบุสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม

เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งการเรียนรู้

มีการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อ อุปกรณ์การทำกิจกรรมที่มีสีสัน มีความน่าสนใจ เป็นสื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมและกระตุ้น กระบวนการใช้ประสาทความรู้สึกร่วม ๗ ชนิด ได้แก่ ผิวสัมผัส การเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การลิ้มรส การทรงตัว การรับรู้เอ็น กล้ามเนื้อและข้อต่อ สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านการวิเคราะห์และระบุในแผนการจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้จึงสอดคล้องกับกิจกรรม ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครูกำหนด โดยก่อนการจัดการเรียนการสอนครูจะผลิตสื่อและทำรูปภาพกำกับในแต่ละกิจกรรม

การประเมินทางกิจกรรมบำบัด

การประเมินทางกิจกรรมบำบัด เป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กและปัญหาทางกิจกรรมบำบัด ของเด็กทุกคนที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยใช้แบบประเมินทางกิจกรรมบำบัดของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง โดยนักกิจกรรมบำบัดเป็นผู้ประเมิน และผู้ปกครองให้ข้อมูลประวัติเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการรักษาทางการแพทย์ และประวัติพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพื่อนำมาประกอบการวางแผนการพัฒนาผู้เรียน และนำมาประกอบการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละคน

๑. วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินทางกายภาพบำบัด

๑.๑ ประเมินโดยการทดสอบ

แบบประเมินที่ใช้ในงานกิจกรรมบำบัด

- ๑) แบบประเมินการใช้มือ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง
- ๒) แบบทดสอบ Line - Geometric Quality Test
- ๓) แบบประเมินพฤติกรรมกรมการประมวลความรู้สึกร่วม (Evaluation of Sensory Processing)
- ๔) แบบประเมิน Developmental Test of Visual Perception – ๓rd Edition (DTVP-๓)

๑.๒ ประเมินโดยการสังเกต

๑.๓ ประเมินโดยการสอบถามข้อมูลจากผู้ปกครอง

๒. เกณฑ์การประเมิน

เครื่องมือ/วิธีการวัดและประเมินผล

แบบประเมินผลการเรียนรู้รายบุคคลตามแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล วิชากิจกรรมบำบัด (รายบุคคล)

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

- ๕ หมายถึง ทำได้ด้วยตนเองและเป็นแบบอย่างผู้อื่นได้
- ๔ หมายถึง ทำได้ด้วยตนเอง
- ๓ หมายถึง ทำได้โดยมีการช่วยเหลือ ชี้นำจากผู้อื่นบ้างเล็กน้อย
- ๒ หมายถึง ทำได้โดยมีการช่วยเหลือ ชี้นำ จากอื่น
- ๑ หมายถึง ทำได้โดยมีผู้อื่นพาทำ

เกณฑ์การผ่าน

นักเรียนสามารถทำกิจกรรมตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดได้ในระดับ ๔ หรือ ๕ ติดต่อกันอย่างน้อย ๓ ครั้ง

๓. การสรุปผลการประเมินพัฒนาเด็ก

สรุปผลการพัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง รวมทั้งนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้เพื่อการพัฒนาต่อไป

๔. การรายงานผลการประเมินทางกิจกรรมบำบัดและการนำไปใช้

มีการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้หลังการสอน มีเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อติดตามผลพัฒนาการในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรม และมีการรวบรวมผลการจัดการเรียนรู้เพื่อรายงานผลให้กับครูประจำชั้นและผู้บริหารทราบอย่างเป็นระบบ และมีการสรุปผลการเรียนรู้รวบรวมส่งให้ครูประจำชั้นเพื่อจัดทำเอกสารรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการใช้หลักสูตรกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชากิจกรรมบำบัด ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

๑. ศึกษาหลักสูตร

ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ทางกิจกรรมบำบัด ในแต่ละด้าน

๒. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก

ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลทางการแพทย์ และข้อมูลพัฒนาการที่เกี่ยวข้อง

๓. ประเมินพัฒนาการทางกิจกรรมบำบัด

๑. ใช้แบบประเมินทางกิจกรรมบำบัดของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง
๒. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๔. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

๑. จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกับคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

๒. จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ในส่วนของกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชากิจกรรมบำบัด ให้เหมาะสมกับความจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละคน

การสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล และมีการจัดทำสมุดสื่อสารเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับผู้เรียนระหว่างครูและผู้ปกครอง และมีการติดต่อสื่อสารร่วมกับครูประจำชั้น ว่าผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างไร ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และจะนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

การส่งต่อ

การส่งต่อ เป็นการประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษาพิเศษกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กหรือทางกิจกรรมบำบัดอย่างต่อเนื่อง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางมีการกำกับติดตามการให้บริการกิจกรรมบำบัด โดยฝ่ายบริหารแต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ภายในและการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปปรับใช้ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความแตกต่างเป็นรายบุคคลของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการนิเทศทั้งในระดับเพื่อนร่วมงาน หัวหน้าฝ่ายและผู้บริหาร ส่วนการประเมินผลและการรายงานจะมีการบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ทุกครั้งหลังการสอน มีการสรุปและทบทวนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมทุกๆ ๓ เดือน จากนั้นจึงรายงานผลการจัดการเรียนรู้ให้กับ ครูประจำชั้นและผู้ปกครองทราบ